

TransformMe

TRANSFORM ME: DEVELOPING SOCIAL INCLUSION OF ADULTS AS TRANSFORMATIONAL LEARNERS

(Razvijanje socialne vključenosti
odraslih kot transformacijskih
učencev)

PROJEKT ŠT. 2022-1-TR01-KA210-ADU-000083564

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ta projekt je sofinancirala Evropska komisija. Podpora Evropske komisije za pripravo te publikacije ne pomeni podpore vsebini, ki odraža le stališča avtorjev, in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih ta publikacija vsebuje.

CILJI

Z izvajanjem tega projekta si prizadevamo zagotoviti, da bodo odrasli, učeči se v ustanovah in organizacijah za odrasle, učitelji odraslih, upravljavci ustanov za odrasle in nevladne organizacije, zaposleni v MSP-jih ter prostovoljci v ustanovah za odrasle, razumeli pomen transformacijskega učenja, razvili svojo zmogljivost za sodelovanje z drugimi izobraževalnimi ustanovami za odrasle v Evropi ter izboljšali socialno vključenost odraslih v družbo.

AKTIVNOSTI

- Pridobivanje znanja o teorijah, modelih in praksah izobraževanja odraslih.
- Predstavitve trenutnega stanja v sodelujočih državah.
- Ustvarjanje ogrodja praks transformacijskega učenja.
- Organizacija srečanj, osredotočenih na izkušnje, za odrasle učence, učitelje in vodje.
- Izmenjava dobrih praks, sodelovanje pri vprašanih družbenega vključevanja in skupnosti.
- Dvig izobraževalnih zmogljivosti organizacij za izobraževanje odraslih.

REZULTATI

- Učiteljem in vodstvenemu osebju ustanov za učenje odraslih omogočiti, da se naučijo strategij transformacijskega učenja.
- Učečim se odraslim omogočiti razumevanje transformacijskega učenja.
- Povečati sodelovanje učečih se odraslih v družbenem življenju.
- Povečati priložnosti za evropsko sodelovanje v izobraževalnih ustanovah za odrasle.
- Boljše vključevanje odraslih v življenje kot transformacijskih učencev prispeva k njihovem socialnemu razvoju in jim omogoča, da ustvarjajo harmonično okolje.

PARTNERJI

TURČIJA

GUZELBAHCE HALK EGITIMI MERKEZI MUDURLUGU
www.guzelbahcehem.meb.k12.tr

Guzelbahce Halk Eđitim Merkezi je javni izobraževalni center, ki je bil uradno ustanovljen v osrednjem mestu Guzelbahce v Izmirju (Turčija). Ustanovljen je bil za izpolnjevanje izobraževalnih potreb mladih in odraslih. Njegove glavne dejavnosti so:

1. Poklicno-tehnični tečajji: namenjeni študentom za pridobivanje delovnih navad in njihovo preoblikovanje iz pasivne v aktivno vlogo delavcev, ki bodo sposobni delati na delovnem mestu in pridobiti znanja in veščine za ustanovitev lastnega podjetja. Po drugi strani pa je organiziran z namenom razvijanja zaposlenih v stroki oziroma tistih, ki želijo pridobiti poklic, jih pripravljati na novosti in jih usposobiti za poklice, ki jih potrebuje trg dela.
2. Družbeno-kulturni tečajji in prakse: tečajji so organizirani z namenom dviga kulturne ravni družbe ter za podporo socialnega in kulturnega razvoja posameznikov. Namen je razvijati talente na področju kulture in umetnosti, razvijati izmenjavo kulture in umetnosti na lokalni, regionalni in nacionalni ravni ter spodbujati kulturne vrednote.

SLOVAŠKA

Topcoach
www.topcoach.sk

Topcoach je MSP, ki deluje na področju izobraževanja odraslih. Osredotočamo se na usposabljanja, delavnice in predavanja za posameznike (segment B2C) in podjetja (segment B2B). Imamo bogate izkušnje z oblikovanjem in izvedbo usposabljanj in delavnic za izobraževanje odraslih in mladih. Ustvarili smo tudi lasten izdelek - akademijo za bodoče vodje - NewLeaders Academy in koncept predavanj, ki uvaja teme s področja mehkih veščin - leTalks. V sodelovanju z univerzo smo izvedli naš projekt voditeljstva za študente MBA. Naše najnovejše sodelovanje pa vključuje tudi partnerstvo s fundacijo Tomas Bata iz Češke, s katero bomo slovaški javnosti predstavili Bata filozofijo in seminarje. Imamo pa tudi izkušnje s projekti Erasmus Plus, tako kot partner (28 projektov) in tudi kot vodilni partner (2 projekta).

SLOVENIJA

VEDOMA
www.vedoma.si

VEDOMA je zasebna, neprofitna organizacija z glavno dejavnostjo s področja neformalnega izobraževanja na področju podjetništva, zaposlovanja, okolja, narodne in kulturne dediščine. Vedoma organizira dogodke, delavnice, srečanja glede na potrebe ciljnih skupin mladih, podjetnic in brezposelnih, od osnovnih področij delovanja do vseživljenjskega učenja. Aktivno sodeluje pri pripravi razvojnih načrtov lokalnih skupnosti, podjetij, kmetij, društev in drugih organizacij. Vedoma ima izkušnje z različnimi evropskimi in nacionalnimi projekti na področju: športa in zdravja, poslovnih kompetenc v socialnem upravljanju, evropske pismenosti in državljske vzgoje, učenja učiteljev, izboljšanja odpornosti učiteljev na stres, rasti podjetij in vlaganja z nepovratnimi sredstvi, inoviranja, razvoja start-upov, družbenih dejavnosti, kmetovanja in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, razvoja podeželja in zelenega turizma.

ITALIJA

EduVita
www.eduvita.it

EduVita je izobraževalni, kulturni in medgeneracijski center v središču mesta Lecce v južni Italiji, ustanovljen leta 2019. EduVita je prostor povezovanja preteklosti, sedanosti in prihodnosti: z medgeneracijskim dialogom ustvarja učne priložnosti za izboljšanje kakovosti življenja starejših in mladih. Aktivni so tako na lokalni kot tudi mednarodni ravni ter sodelujejo v raziskovalnih programih in programih mobilnosti Erasmus+ na področju izobraževanja odraslih. EduVita je osredotočena na pedagoško raziskovanje, inoviranje procesov poučevanja in učenja, oblikovanje učnih okolij in razvoj novih metodologij, ki temeljijo na pristopih izobraževanja odraslih in medgeneracijskega učenja.

IZOBRAŽEVALNI VIDIK V ODRASLIH LETIH

Dolgo časa so bila odrasla leta opredeljena kot leta dosežkov; odrasla oseba je običajno imela dobro opredeljeno identiteto, vsa potrebna orodja za soočanje z vsakdanjim življenjem; odrasla oseba je imela znanje. Iz teh razlogov je bilo izobraževanje sprva povezano s prvimi življenjskimi obdobji ali zgolj omejeno na poklicno izpopolnjevanje.

Z leti so potrebe družbe zahtevale razvoj sposobnejšega subjekta, ki se moral znati soočiti s kompleksnostjo resničnega življenja. Zato so odrasli zaznali potrebo po preusmeritvi svojih odločitev, pridobivanju novih veščin in novih orodij za ponovno odkrivanje lastnega obstoja. Vseživljenjsko učenje je nato postalo vir uspeha in osebnega razvoja, zaposljivosti, socialne vključenosti, trajnostnega življenjskega sloga, plodnega življenja v miroljubni družbi, upravljanja življenja z vidika zdravja in podpore aktivnemu državljanstvu.

Aktivne so bile tudi teritorialne politike, ki so začele ozaveščati ljudi o vseživljenjskem učenju, ki je bilo leta 2006 opredeljeno kot ključna kompetenca, potrebna za odzivanje na vedno spreminjajoče se zahteve družbe.

Humanistične psihologije potrjujejo, da je človekov cilj samouresničitev in razvoj lastnega potenciala, izobraževanje odraslih pa zaradi teh ciljev omogoča in podpira samouresničitev subjekta.

Cilj izobraževanja odraslih je ceniti izkušnje, notranjost ljudi, globlji pomen, ki ga izkušnje predstavljajo vsakemu od njih. Učenje pomeni:

- imeti možnost izkoristiti priložnosti za obogatitev in osebno rast,
- imeti orodja za doseganje svojih ciljev in izbire za lastno blaginjo,
- razumevanje različnih priložnosti in izbira tistih, ki najboljše ustrezajo našim individualnim potrebam.

TEORIJE UČENJA ODRASLIH

Veliko pedagoških teorij podpira pomen **učenja odraslih**. Med strokovnjaki, ki so pomembno prispevali k opredelitvi izobraževanja odraslih, izpostavljam:

KNOWLES

je definiral svojo andragoško perspektivo; področje znanja, ki proučuje, kako je starost vključena v izobraževalne procese za odrasle, in daje operativne spodbude za ustrezno podporo in realizacijo procesov poučevanja in učenja odraslih.

Knowles opredeljuje šest predpostavk, na katerih temelji izobraževanje odraslih:

1. Samopodoba. Odrasli učenci imajo samopodobo. To pomeni, da so avtonomni, neodvisni in samostojni.
2. Učenje iz izkušenj. Izkušnja kot bogat vir učenja. Odrasli se učijo iz svojih preteklih izkušenj, zato je to dobra zbirka za učenje.
3. Pripravljenost na učenje. Odrasli so nagnjeni k temu, da težijo k učnim zadevam, ki so zanje pomembne. Njihova pripravljenost za učenje stvari je tesno povezana z njihovo relativno uporabo.
4. Takojšnja uporaba znanja. Učenje odraslih je usmerjeno k takojšnji uporabi znanja in ne k uporabi v prihodnosti. Učna usmerjenost odraslih se nagiba k usmerjenosti v naloge, življenjsko naravnano in osredotočenost na težave.
5. Notranja motivacija. Odrasle bolj motivirajo notranji osebni dejavniki kot zunanje spodbude in pritiski.
6. Potreba po znanju. Odrasli učenci se morajo zavedati vrednosti tega, kar se učijo, in vedeti, zakaj se morajo tega naučiti.

PAULO FREIRE

je opredelil izobraževanje kot povezavo delovanja individualnega in kolektivnega subjekta, in sicer zgodovinskega subjekta, ki preoblikuje sebe in družbeni kontekst z odpravljanjem vzrokov, ki so povzročili potrebo po izobraževanju. Po Freireju si vsakdo, ki je v procesu izobraževanja, zlasti odrasli, trudi razumeti, kako so družbene strukture vplivale na njegov način razmišljanja, in razviti proces samoidentifikacije, ki mu omogoča prepoznati lastno moč in njegov svet. Zato je nujen korak »ozaveščanja«: proces individualnega zavedanja, ki nam omogoča, da razmišljamo in delujemo v skladu z lastnimi omejitvami in viri. Oseba, ki se zaveda, kaj lahko in česa ne more storiti; družbo, ki spoštuje njegovo/njeno dostojanstvo in svobodo.

MEZIOROW

je razvil "teorijo transformacijskega učenja" ki vztraja, da vsak človek deluje znotraj sistema pomenov, kompleksne in dinamične strukture verovanja, psiho kulturnih teorij in predsodkov, ki interpretirajo in posredujejo posameznikovo izkušnjo ter izkrivljajo njegovo dožemanje resničnosti. Da bi presegli te predsodke in začeli proces izobraževanja, je potrebno kritično razmišljanje, da se predhodno usvojeni pomeni ovrednotijo in preoblikujejo, kar nato omogoča bolj vključujočo perspektivo mišljenja.

PETER JARVIS

je bil humanistični strokovnjak, ki je analiziral učenje skozi življenjske izkušnje. Model učnega procesa, ki ga je predstavil Jarvis, temelji na različnih življenjskih situacijah odraslih posameznikov z njihovimi lastnimi izkušnjami, vlogami in odgovornostmi.

Za Jarvisa se učenje odraslih začne z izkušnjo ali skozi izkušnjo, ki se kaže kot neskladje z ostalo biografijo posameznika. Posameznik je z učenjem prisiljen poiskati odgovor na doživeto neskladje. Učni proces lahko ustvari nove izkušnje, iz katerih pridobimo nova znanja in kompetence.

SARAH MERRIAM

je povzela vse zgornje teorije o učenju odraslih v 3 dimenzije:

- **ANDRAGOGIKA**, mišljena kot umetnost in znanost, ki pomaga odraslim pri učenju;
- **SAMOSTOJNO UČENJE**, ki je model, katerega cilj je ugotavljanje virov, ki jih odrasli uporabljajo v izobraževalnem procesu, kakovosti učencev, potrebnih veščin, da se vključijo v to vrsto izobraževanja, in osebnostnih značilnosti učnih subjektov;
- **»TEORIJA TRANSFORMACIJSKE PERSPEKTIVE«** je teorija, ki na podlagi analize kulturnih procesov, na katerih temelji produkcija pomenov in miselnih struktur, opredeljuje, kako se ti preoblikujejo z refleksijo, racionalnim diskurzom in emancipacijo.

TEORIJA TRANSFORMACIJSKEGA UČENJA

Mezirow je v kritični refleksiji prepoznal razloge zakaj in kako odrasel živi, deluje, razmišlja, ljubi in se povezuje. Refleksija postane sredstvo, s katerim lahko presežemo izkrivljanja in napake določenih referenčnih okvirjev, ki subjekt napeljejo k mehničnemu sprejemanju osamljenega videnja resničnosti, omejujejo stališča in integracijo novih izkušenj. Zmožnost refleksije postane lastnost zrelega in odgovornega odraslega človeka in glavni cilj sodobnega izobraževanja odraslih. Mezirow, ki se je osredotočil na pomen refleksije v odrasli dobi, je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja razvil teorijo transformacijskega učenja in nakazal pogoje, na podlagi katerih se lahko odrasli skozi življenje spreminjajo in na novo predstavijo. **Teorija transformacijskega učenja** je sestavljena iz treh elementov, ki omogočajo sprejemanje znanja:

KRITIČNA REFLEKSIJA

ustvarja spremembo perspektive in določa višjo zavest in razumevanje samega sebe.

RACIONALNI DISKURZ

razprava, s katero se ovržejo napačne predpostavke in prepričanja.

OSREDNJA IZKUŠNJA

življenjska zgodba posameznika (kaj počne, v kaj verjame, za kaj je pripravljen trpeti, kako se odziva na določene situacije).

Transformacijska teorija se osredotoča na način učenja o tem, kako se pogajati in delovati v skladu s svojimi nameni ter na vrednote, čustva in pomene, da bi bolje obvladali svoje življenje in delovali kot ozaveščeni in družbeno odgovorni družbeni akterji. Kot je zatrdil Mezirow, ima vsak od nas svoj referenčni okvir, in sicer pomensko perspektivo, sestavljeno iz temeljnih predpostavk in pričakovanj, ki služijo kot filter in nam omogočajo razumevanje izkušenj ter omejujejo in oblikujejo pričakovanja, zaznave in občutke. Referenčni okvir obsega kognitivne, konativne in čustvene komponente, sestavljen pa je iz dveh dimenzij: miselnih navad in stališč.

Miselne navade so načini našega razmišljanja in posledično delovanja, ki nam omogočajo orientacijo v svetu in razumevanje pomena naših izkušenj (kulturni standardi, učne metode, videnje sveta, samopodoba). Izoblikujejo se v stališča, ki vključujejo sheme pomenov, ki vplivajo na presojo, kategorizacijo predmetov in pripisovanje vzrokov. Pridobitev teh shem in posledično lastnega stališča povzroči, da subjekt vsako razlago, ki ne ustreza njihovim standardom, dojema kot izkrivljanje resničnosti.

Kot je pojasnil Mezirow, vse to povzroči, da ima oseba edinstveno linijo delovanja, ki ji običajno sledi samodejno in ki omejuje dojetanje resničnosti ter določa težave v odnosih z drugimi ljudmi.

Mezirow je transformacijsko učenje opredelil kot transformacijski element referenčnih okvirov, ki so postali problematični, da bi postali bolj vključujoči, reflektivni, odprti, sposobni razlikovanja in spreminjanja.

Ta transformacijski proces sestavlja 10 faz:

DEZORIENTACIJSKA DILEMA

01. Novi naučeni pomen ne sovпада s prejšnjimi izkušnjami.

SAMOVREDNOTENJE

02. Samovrednotenje prepričanj in predpostavk, ki povezujejo pretekle izkušnje z nedavno dilemo.

KRITIČNA OCENA HIPOTEZ

03. Pretekle hipoteze je treba ovrednotiti, kritično popraviti in preveriti njihovo veljavnost. To omogoča, da človek vedno ohranja um odprt za nove informacije.

ZAVEDANJE, DA SO DRUGI LJUDJE DELILI TAKO PREOBRAZBO

04. Oseba svoje nezadovoljstvo deli z drugimi.

RAZISKOVANJE NOVIH VLOG ALI DEJANJ

05. Pri učenju lahko posameznik išče nove vloge, ki so združljive z novimi sposobnostmi.

RAZVOJ AKCIJSKEGA NAČRTA

06. Zaupanje v lastna prepričanja in razumevanje za samostojno sprejemanje odločitev.

07.

PRIDOBITEV ZNANJA IN KOMPETENC ZA IZVAJANJE NAČRTA

Po spremembi preteklih prepričanj z novim pogledom načrtujemo novo linijo ukrepov.

08.

PREIZKUS NAČRTA

Preizkušanje naučenih pomenov, pri čemer vedno upoštevamo možnost novih perspektiv.

09.

RAZVOJ KOMPETENC IN SAMOZAVESTI PRI PREHODU V NOVE VLOGE

Razumevanje vseh sprememb, aktivno delo za pridobivanje novih izkušenj.

10.

PONOVRNO VKLJUČEVANJE V ŽIVLJENJE NA TEMELJU NOVIH POGLEDOV

Po načrtovanju pridobimo novo znanje in sposobnosti, potrebne za izvajanje načrta.

V transformacijskem procesu je Mezirow posebno pozornost namenil družbeno-kulturnim razsežnostim učenja, glede na to, da odnos in dialog z drugimi vplivata na interpretacijo izkušenj ter na izgradnjo, potrjevanje in preoblikovanje njihovega pomena. V takem kontekstu postane transformacijsko učenje epistemologija tega, kako se odrasli naučijo samostojno razmišljati, samoreflektirati in ocenjevati razloge, na podlagi katerih lahko oblikujejo presojo (2016); postane sredstvo osvobajanja odraslih, da lahko gradijo na okvirih pomenov in paradigmi, ki so jih brez vprašanja sprejeli v svoji osebni, izobraževalni in poklicni zgodovini. Kot je pojasnil Mezirow, učenje predstavlja gradnjo pomenov, kar predstavlja način, kako bi se morali odrasli učiti in kako bi morali imeti tudi orodja za zadovoljevanje svoje potrebe po učenju skozi celotno življenje.

Izobraževanje odraslih deluje s spodbujanjem perspektive vseživljenjskega učenja, v kateri učenje postane sredstvo kompenzacije / utrjevanja znanja in kompetenc, predvsem pa sredstvo osebne rasti in priložnosti za preoblikovanje.

Transform Me: Developing Social Inclusion of Adults As Transformational Learners

Koordinator
projekta

GUZELBAHÇE HALK EĞİTİMİ MERKEZİ
MUDURLUGU

TURÇIJA

www.guzelbahcehem.meb.k12.tr

Projektni
partnerji

EduVita

ITALIJA

www.eduvita.it

TOPCOACH

SLOVAŠKA

www.topcoach.sk

VEDOMA

SLOVENIJA

www.vedoma.si

PROJEKT ŠT. 2022-1-TR01-KA210-ADU-000083564

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ta projekt je sofinancirala Evropska komisija. Podpora Evropske komisije za pripravo te publikacije ne pomeni podpore vsebini, ki odraža le stališča avtorjev, in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih ta publikacija vsebuje.